

Amerikanerne på Grønland og en beskjeden dansk protest

Pressens Statsretten og politikken

ansvar

Politisering av den juridiske tenkning

Det later til at amerikanerne er herrer på Grønland og at danskene har lite eller intet å skulle ha sagt. I det danske blad «Information» finner vi en redaksjonell artikkel som protesterer mot dette. Vi gjengir begynnelsen:

«Eftersom og saasom de danske myndigheder, inclusive regeringen og Grønlandsdepartementet, synes at finde de dansk-amerikanske forhold paa Grønland i skønneste orden, maa en mere uansvarlig have lov til i al stilfærdighed at sige, at det er de ikke.

De danske myndigheder er ved ganske unødig bukken og skraben ved at give amerikanerne det indtryk, at Grønland er deres. Hvad ligner det, at man søger tilladelse i Washington, før en flyvemaskine starter fra Kastrop med officielle danske udsendinge ombord? Hvad er det for en forargelig komedie, at

danske embedsmænd løber rundt som høns for høg, fordi der hersker uklarhed over, om det nu er den rette amerikanske instans, som har givet landingstilladelse?

En dansk maskine med danske politikere og embedsmænd ombord kan lande på en hvilken som helst flyveplads paa grønlandsk territorium, naar vi meddeler amerikanerne, at nu kommer den. Det er noget andet end at spørge om tilladelse, selv om vi er vidende om, at visse danske myndigheder har svært ved at se forskjellen — «det skader jo ikke at spørge høfligt».

Jo, det skader! For det er med til at skabe den forkerte amerikanske indstilling, at vi danske er gjæster, mens de er værter.

Og nu bør det være nok. Kan de embedsmænd, som i de tidligere år med den slags sager at gøre, ikke varetage danske interesser lidt mere selvfølgelig, kan man vel finde andre, som tør.»

I den strøm av angerfulle innrømmelser av begåtte feil som i disse dager flyter så villig fra de toneangivende myndigheter bak jernteppet, blander det seg nå også røster for pressen. Eksempelvis anklager den øst-tyske avis «Volksstimme» seg selv for å ha forfalsket innsendte artikler og forvridt meningene slik at de passet inn i det øvrige kram. Selvbebreidelsene, som gjengis i avisen, avsluttes med følgende megetsigende ord:

«Kamerat-redaktørene vil nu bli opplært til å kjenne ansvar for det skrevne ord.»

Ja, det var sant å si ikke for tidlig at de som skal være almenhetens daglige veiledere ble seg sitt ansvar bevisst og forsøkte noe mer enn hva tilfellet har vært, å nærme seg det faktiske.

Montro om det ikke også her i Norge finnes ikke så få «kamerat-redaktører» som kunne ha behov for en påminnelse om sitt ansvar? Som bør bringes til å forstå at i virkeligheten er den svakeste som ikke våger å bringe til torgs annet enn løgn og forvringninger, mens den sterke og den som i det lange løp sikrer seg respekten og æren, er den som hensynsløst tør å felle en lanse for det sanne og faktiske.

Ingen norsk avis ville tape på å rykke inn en melding om at «fra idag av vil våre medarbeidere bli opplært til å kjenne ansvar for det trykte ord!»

Hvem blir den første?

H. N. H.

gjorde her i landet med norske borgere etter 1945. Imidlertid vil de norske borgere som har sonet i fangeleire her i landet aldri stryke kravet om full og hel oppreisning og erstatning for tort og svie. Det

Forts. side 7

Vår store rettslærde, rektor ved Oslo universitet professor Frede Castberg fylte nylig 60 år og ved den anledning ble det utgitt en bok «Fra statslivets rettsproblemer» som inneholder et representativt utvalg av hans taler, foredrag og artikler. I et foredrag, som han holdt for seks år siden i Den norske Dommerforening og som er gjengitt i boken, sier han:

«Jeg har da i dette raske riss søkt å skissere forbindelseslinjene mellom politikk og statsforfatning. Jeg har pekt på hvordan den politiske utvikling danner den dramatiske bakgrunn for de statlige forfatninger, og hvordan disse forfatninger så på sin side danner rammene om det politiske liv. Jeg har også forsøkt å vise trekk av forholdet mellom politikken og den statsrettslige tenkning.

Kravene fra det politiske liv kan innebære en fare, som den statsrettslige tenkning må verge seg mot. Ikke bare må den motstå politikken tendens til å ville mobilisere den statsrettslige tenkning som en interessepreget hjelpevirksomhet i den politiske kamp. Ikke bare må den unngå at statsretten blir en politikken tjener på denne måte. Men man må nettopp i den statsrettslige tenkning vokte seg for å åpne slusene for dagens politiske strid. I en tid da samfunnet står oppe i store politiske og økonomiske motsetninger, kan enhver tendens til politisering av den juridiske tenkning på statsrettens felt lett vokse frem til å bli en alvorlig fare. Man må aldri glemme det rettferdskrav at rettspleien skal søke å være objektiv og uhildet. Dette må være idealet også i de rettskonflikter som utspringer av striden mellom politiske vurderinger, og av den dermed sammenhengende strid mellom samfunnsklassenes økonomiske interesser.»

Tyskerne skal fortsatt blø

Etter at den annen verdenskrig ebbet ut, har tyskerne ikke alene måttet tåle fremmede tropper i sitt land og har vært ilagt høy okkupasjonsavgift til besetlestropene, men at man i 8 år har måttet finne seg i å bli ribbet til skinnen, er ganske uhørt ved siden av at man har måttet se på at fremmede domstoler i Nürnberg har dømt landets høyeste militære til dødsstraff eller lange fengselsstraffer.

Nå har forbundsrådet i Bonn gått med på å betale 6.8 milliarder i erstatninger til dem som har vært anbragt i fangeleire i Tyskland under krigen. Det var også endel nordmenn som var anbragt i disse fangeleirene og de fikk rundelig erstatninger av Nasjonalhjelpen her hjemme, da de vendte tilbake. Men nå er «Fangesambandet av Tysklandsfanger» på pletten med også å være med å dele «kran-

sekaka» på 6.8 milliarder for den tid de ødet i fangeleirene der nede. Det ville kanskje da samtidig være på sin plass, at tidligere NS her i landet, som ble kastet i konsentrasjonsleire etter «frigjøringen», også kom frem med krav om erstatning for fengselsoppholdet etter «frigjøringen»?

Konsentrasjonsleirene her i landet er ennå ikke avvirket etter 8 års forløp. Man har fremdeles fanger i Bjørkelangen konsentrasjonsleir. — Burde det nå ikke være på tide at man fikk denne leir helt avvirket og fangene frigitt? Det er jo ikke annet enn hat og gjengjeldelse som lå bak «rettsoppgjøret». Man ville straffe NS-folk for hva tyskerne foretok seg her under okkupasjonen. Det ville være omtrent det samme, som man i Tyskland ville straffe medlemmene av Forbundsrådet og Senatet i Bonn for «bi-stand til fienden», som man

Det som er kalla mord i fredstid, heitar noko mykje finare i krig

Bladet «Austland», som redigeres av den ur-norske og meget rakryggede redaktør Aksel Andersson på Hamar, skriver under ovenstående overskrift i bladets nr. 13. 1953 på første tide:

Heilt sidan overrettssakfører Knut Knutson Fiane vart skoten på gata i Oslo hausten 1944, har enkja hans, Alvilde K. Fiane, arbeidt med å få klårlagd samanhengen med dette mordet og få reinsa minnet um mannen sin. I oktober i fjor vende ho seg til kriminalpolitiet og bad um at etterrøkingar måtte setjast i gang i rettslege former, so grunnlaget for denne «likvidasjonen» — som slike «militært naudsynte» mord er kalla i krig — kunne koma i dagen.

I mai i år har so påtale-maktene avgjort at offentløg

gransking i denne saka ikkje kan takast upp. Alt i 1945 vart det sagt ifrå i eit skriv frå Riksadvokaten at «likvidasjons-saken skal etterforskes så langt det er nødvendig for å få brakt på det rene om den handling som saken gjelder, er begått som et ledd i motstand mot fienden og som følge herav må ansees som rettmessig, men heller ikke lenger». Og i 1950 vart det slege fast fullnøgjande nok, heiter det, at «Knut Knutson Fianes død den 21. september 1944 skyldtes et tiltak som hadde karakteren av en krigshandling fra hjemmestyrkenes side». Riksadvokat Aulie meiner difor at i samhøve med juridiske utgreidingar som er komne i spursmålet um likvidasjonar i okkupasjonstida, kan ikkje denne

Forts. side 7

FOLK og LAND

Ansv. utgiver og redaktør:
Finn Brun Knudsen.
Telefon 55 76 56. Postboks 1407.

AVISEN

Denne gang vil vi på denne plass unntagelsesvis beskjefte oss med oss selv — avisen.

Det har vist seg at interessen er stor og oppslutningen er sterk og økende. Ikke minst er det gledelig at folk utenfor våre egne rekker etterhvert melder seg som abonnenter. Løssalget viser en jevn stigning. Med andre ord burde vi i det store og hele være meget fornøyde.

Allikevel strir vi idag med økonomiske vanskeligheter. Med dagens høye prisnivå koster det en masse å gi ut en ukeavis. Med det opplag vi har idag — 9000 eksemplarer — koster hvert nummer bare i teknisk fremstilling meget over tusen kroner pr. nr. Da har vi ikke regnet med redaksjon, ekspedisjon og forsendelsesutgifter. Alle utgifter er skåret ned så langt som det er rå og der blir utført en masse gratisarbeide.

Det vi trenger er flere abonnenter. Det er disse som teller. Det er den faste lesekreten som nå må og skal være avisens ryggrad og sikre dens eksistens.

Flere lesere betyr flere meningsfeller. Et aktivt arbeid for avisens utbredelse er det samme som en aktiv og betydningsfull innsats for vår felles sak.

Derfor må parolen være:

**Hver gammel leser tegner
en ny abonnent!**

Flere abonnenter betyr bedre økonomi. Bedre økonomi betyr en bedre avis. . .

Stortingsvalget 1953

Hvem har stemmerett ved stortingsvalget?

Av HANS NIELSEN HERSTAD

Sikkert nok vil det være mange innen våre rekker som ikke føler noen overvettes trang til — selv om de kunne ha anledning til det — å delta aktivt i det forestående stortingsvalg. De fleste kan beherske sin begeistring for de øyeblikkelige makthavere, og de mener — og for så vidt med rette — at nå får de som bærer ansvaret for å ha rotet folket vårt opp i elendigheten, også få føle dette ansvaret i dets hele tyngde. Slik vi har vært behandlet, har vi ingen som helst grunn til å være med på å dele ansvaret i det øyeblikk da de råtnende frukter av en feilslått politikk tar til å deise i bakken. Innenrikspolitisk, utenrikspolitisk og ikke minst økonomisk nærmer oppgjørets dag seg mer og mer, og det synes da ikke mer enn rett og rimelig at de som har bestilt server-

ingen, også får lov til å betale for den av sin egen pung.

Etter mitt personlige synspunkt mener jeg at vi som på grunn av de styrendes manglende vett er blitt både dømt og fordømt, ikke har noe i valglokalene å bestille. Dette bør være regelen. Men som ved enhver regel er det nok mulig at man også her må reservere plass for visse unntak.

Vi har på det nå avsluttede Storting hatt anledning til å konstatere at det mitt oppe i all undfallenheten og ynkeligheten finnes de representanter som rakrygget og modige har våget å gå partiparolene imot, og som har trodset alt personlig påtrykk fra destruksjonsfronten. Uten sidehensyn har de visst å gi sine meninger uttrykk og til en hver tid søkt å felle en lanse for sannheten og rettferdigheten,

og ikke minst når det har gjelt våre saker har disse menn gått den ensrettede og innpiskede majoritet imot.

Disse representanter har vi en moralsk plikt til å søke å støtte etter evne, og det må vi også samle oss om der det er anledning til det. Helt eliminert er vel kanskje rakryggetheten ikke ellers heller innen de politiske kandidaters rekker. Muligvis har den lille tapre minoritets holdning virket kraftigere i de enkeltes sind enn hva man skulle være tilbøyelig til å tro etter de hittidige resultater, og man skal ikke utelukke den tanke at det finnes de kandidater som det kunne vise seg lønnsomt å oppta en forhåndsdrøftelse med. I så måte må imidlertid det private initiativ mobiliseres. Jeg har hørt uttalt den menning at dette er noe som Forbundet må ta seg av. Men det kan Forbundet ikke godt gjøre. Forbundet har sine spesielle oppgaver utenfor den politiske arena, hvilket forøvrig også uttrykkelig er fastslått i vedtektenes § 1. Tiltaket må derfor gjøres rent privat på lokalt, interessert hold. Oppsøk de kandidater som stilles, få klarlagt deres innstilling til den største rettslige og historiske skandale i Norgeshistorien, og er deres innstilling i så måte positiv, få dem så til å erklære at de uavkortet vil gå inn for denne sin mening som tingmenn og «ikke vil vige fra rett eller rettferd». Gir de en slik betryggende erklæring, vil det være riktig å støtte dem med den stemmetyngden som våre folk kan mønstre.

Denne stemmetyngden er nemlig idag et moment som våre motstandere helst ikke bør la hånt om. Selv om ennå bare en del «impliserte» har fått stemmeretten igjen, har de fleste av oss et stort antall slektninger og bekjente som ved selvsyn har kunnet fastslå hvordan det har vært gått fram og som ser redningen i en omlegning av den politiske kurs. Vi har makt — betydelig makt — om vi først vil bruke den. Ved siste kommunevalget i Oslo ga vi tydelig til kjenne at det kostet oss liten anstrengelse å flytte en valglistes desiderte førstekandidater ned på jumbo-plassene. Det er lite trolig at de smilte de herrer som etter årelang herjing på lederplassene, plutselig oppdaget at de holdt på å forsvinne i varmannsrekken.

Med det flikk-arbeid som Stortinget har utført når det har vært spørsmål om endring av «rettighets-tapene», er det muligvis behov for en klarlegging av i hvilken utstrekning de som ifølge etterkrigsoppgjøret mistet sin stemmerett, har fått den tilbake. Jeg skal prøve å gi en kort oversikt over dette.

Ved lov av 28. juli 1949 ble det i § 4 bestemt at de som var dømt til tap av stemmerett ifølge «landssvikanordningen» — (ja, tenk loven selv setter anførselstegn!) — eller ifølge landssvikloven, skulle få stemmeretten igjen fra og med 9. mai 1950, hvis dommen (eller forelegget) ikke gikk ut på frihetsstraff i mer enn 1 år. Rettighetstapet opphørte automatisk pr. 9. mai 1950 uten at det var nødvendig med noen spesiell underretning. Enkelte politimestre sendte riktignok slik underretning, men det hadde ingen betydning om det ikke ble gjort.

Ved lov av 22. mai 1953 ble det i overgangsbestemmelsene (kap. XI nr. 1) fastsatt at fra 1. juli 1953 skulle stemmerettstap som foran omhandlet — ilagt for handlinger begått før 9. mai 1945 — falle bort i de tilfelle der dommen ikke gikk ut på frihetsstraff ut over 3 år. Lød straffen på mer enn 3 år, skulle stemmerettstapet ansees bortfalt 5 år etterat frihetsstraffen var utstått, den domfelte var løslatt på prøve eller straffen var foreldet, ettergitt, utsatt ved benådning eller bortfalt i medhold av straffelovens § 39 nr. 5 (d.v.s. opphevet eller nedsatt av departementet som følge av utilregnelighet). Hvis en som løslates på prøve etterpå gjeninnsettes til restsoning, inngår ikke denne soningstid i 5-års-fristen. Lyder straffedommen på mer enn 5 år, faller ikke i noe tilfelle stemmerettstapet bort før 8. mai 1955. Også i disse tilfelle opphører rettighetstapet automatisk uten noen underretning.

Ut fra de opplysninger som her er gitt, vil enhver selv kunne regne ut sin politiske status. Jeg håper med dette å ha gitt nødvendig beskjed om hva han i den foreliggende situasjon har å gjøre — eller kanskje rettere i k k e har å gjøre!

Hans Nielsen Herstad.

«Vi har nå hatt 8 år hvor vi har kunnet komme nok til krefter etter okkupasjonen. Det skulle være lenge nok til at selvtiliten og opposisjonslysten skulle våknet igjen. Tiden skulle snart være inne til at den enkelte nordmann på ny begynte å tro mer på sin egen makt og styrke enn på statstjenestemennenes landfaderlige visdom». —

Dette leser vi en redaksjonell artikkel i Farmand nr. 28-53. Og vi er så herlig enig — for å tale med våre sørlendinger. Men — og det er et men — vil man oppriktig og ærlig komme til ondets rot, må man tross alt begynne med de selvsamme statstjenestemenns beordrede forfølgelse av oss, som reddet landets levevilkår og næringsliv i de år okkupasjonen varte. Det er riktig nok at vi ble hindret av tyskernes dumhet og englendernes ødeleggelse av norsk eiendom og liv, men vi må ikke være blind for den autoriserte dumhet som særpreget statstjenestemennene i rømlingenenes tjeneste, da de omsider kom hjem til ordnede forhold både i stat og kommuner, hvor velskikkede og uegennyttige menn hadde forvaltet de rømtes gods og stillinger.

Vi synes oppriktig talt, at Farmand, som vi har så meget felles med i grunnen, nå har råd til å si åpent ifra om disse ting. Det vil ikke bare være en ny fjær i hatten for det uforferdede blad, men det kan også ha muligheter for en nasjonal fornyelse, som sårt trenges i et land hvor skillemerkene idag går både horisontalt og vertikalt — noe av det verste som fins.

Atte nye, svarte kryssere som er større enn Hitlers lommekrysser, er delvis ferdige og delvis under bygging i Leningrad. Disse kryssere skal operere i Østersjøen og i Ishavet. De to første av dem er allerede observert i Østersjøen. Det hevdes at de er konstruert av tyske eksperter. Skipene har skapt misstemning i England fordi de er de nåværende engelske kryssere overlegne i fart og ildkraft. Det eneste England kan stille opp mot dem er den nye, hurtige destroyer som nylig er innrullert i flåten. Engelske vertfer bygger nå syv eller åtte slike skip og de ska livare ferdige innen årets utløp.

Bruk av stemmerett

Spørsmålet burde være helt uavhengig å diskutere.

En bonde i min hjembygd, til og med en velstående mann, og derfor bl. a. et meget ettertraktet utplyndringsobjekt da freden brøt løs i mai 1945, sa i retten da forelegg og 10 års rettighetstap for hans vedk. var en kjensgjerning:

«— og med hensyn til rettighetstapet kan dere gjerne ta det for tid og evighet. Jeg har ikke bruk for hverken stemmerett eller andre rettigheter.» —

Mannen har så evig rett. Vi har ikke bruk for stemmerett, foreløpig ihvertfall. Det gjelder for såvel stortingsvalg som kommunevalg. — I det sittende storting er det bare én mann jeg kunne bekvemme meg til å gi min stemme hvis jeg hadde anledning: stortingsmann Moseid. Alle de andre er noen stakkars kryp som teller på knappene av omsyn til neste stortingsvalg og manøvreringen omkring stortingskrakken. Om det kommer nye til, og det gjør det sikkert, vil de være av samme støpning, og vi får det samme opp igjen. Herr Moseid kan kanskje i neste periode få følge av etpar like helstøpte personligheter som seg selv, — la meg endasi det ble med våre stemmesedler. Hva gagnar det? Arbeiderpartiet må fortsatt forsvare og forherlige Johan Nygaardsvold og hans forhold under forberedelsen av minister Skanckes avliving. Kristelig folkeparti med Lavik i spissen må fortsatt forsvare betydningen av dødsstraff i norsk rettspleie. Høyre har fremdeles Hambro, og Venstre, — ja venstre kjenner ihvertfall vi trøndere best fra Nidaros etter 8. mai 1945, og spesielt en viss nattredaktør og de

utmerkede artikler han skrev i samme blad høsten 1945. Bondepartiet kan vi stort sett forbigå i all stillhet. Bøndene er lure de. De var så sinte på tyskerne under krigen at det var en gru, men ikke sintere enn de solgte smør og ost og kjøtt i slike mengder og til slike priser at de satt gjeldfrie på sine gårder da krigen var slutt, — og det til de selvsamme tyskere. Nei, alle veier for oss er foreløpig stengt, hva enten vi bruker vår nyvundne stemmerett eller lar det være. Vi har ikke annet å gjøre enn å se tia an. I ventetia, som kan bli lang, har vi ikke annet å gjøre enn å støtte vår organisasjon og vår avis økonomisk etter evne. Det teller adskillig mer enn noen tusen bortkastede stemmer ved stortingsvalget i høst på menn som «lover godt men holder slett». Min mening om bruk av stemmeretten kan summeres i 2 alternativer:

Alt. I. Total unnlattelse av stemmegivning.

Alt. II. Bruk stemmeretten, men la Arbeiderpartiet få alle stemmene.

Vi står sannsynligvis foran et økonomisk sammenbrudd, takket være arbeiderpartiets vanvittige politikk de siste år. Det ville være stor synd å være med å skaffe Arbeiderpartiet et nederlag ved valget i høst. La Arbeiderpartiet løpe linjen ut. For oss spiller det ingen vesentlig rolle hvordan det går. Vi er stemplet som fedrelandsforredere. Våre fingeravtrykk finnes ennå i norske forbryteralbum. Vi er uten fedreland og må foreløpig forholde oss deretter. — Det vi har gjennomgått etter 8. mai 1945 må aldri bli glemt.

Soknedal i juni 1953.

Sigurd Øie.

Brev til stortingsmann Løberg

I Aftenposten 16. juli d.å. refereres med store overskrifter Deres uttalelse i tinget om at «Landssvikerne har fått en rettfærdig behandling».

Undertegnede vil til dette svare: Det er løgn i Deres hals, herr Løberg! Uttalelsen er imidlertid bar i stilen. Det er løgnen som preger Arbeiderpartiet og som også har preget det i årtier her i Norge.

Jeg kan gå tilbake til året 1909—10, dengang da Furubotn begynte sitt virke i Bergen med den ungdomsflokken som senere ble til Norges Kommunistparti. Det var ingen som snakket om Russland og dets politikk den gang, men Furubotns ungdom var oppmerksom på den allerede da eksisterende beingnaging innen sosialdemokratens rekke — deres higen etter økonomiske fordele. At noen var blitt klar over dette, var også Sosialdemokratene (det daværende AP) oppmerksom på. Denne framstormende og framfusende ungdommen var et faresignal som man måtte se å bli kvitt, og det våpen som da — likesom nå — var lettest å gripe til, var løgnen! Løgnaktigheten og muldvarparbeidet virket etter måten tilfredsstillende, og senere er det disse hjelpemidlene man har tydd til når noe sto AP imot. Åpenbart har disse herrer glemt innholdet i det 8. bud, og de har også ment å kunne avskrive troen på at det går en nemesis gjennom livet.

Men — sin skjebne unngår ingen. Og løgnens skjebne er å bli avlivet av sannheten. Bruk bare store og feite ord, smør på med fraser og uvderhetighet! En dag sprekker det så allikevel. Og den dagen sprekker også De herr Løberg. Personlig tror jeg ikke dagen er langt unna.

B—n.

Stortingsvalget

Det er noe som jeg synes er galt, og det er at der kan være noen som kan tenke seg muligheten av å bruke sin stemmeseddel til høsten. Har de da allerede glemt forsmædelsen. Har de allerede glemt skammen som ble påført oss alle som var medlem av Nasjonal Samling. Har de glemt stempelet som vi fikk — av de nuværende herskende som sviktet så totalt!

Nei nei, la dem løpe linen ut. —

Du som vil stemme og som tenker mer på brødet enn på æren for deg selv og dine barn og de døde — du må legge mer i (bøssen) i kassen til bladet vårt for at de som går aktivt inn for din og alles kamp for å renvaske oss alle.

Ja, la oss det, gi så det monner — så de aktive får nytt mot, nytt drivstoff så kampen kan føres med den nødvendige energi og tyngde, — alle monner drar!

Husk historiens dom er

Fra vår lesning:

Forfatteren Nils Johan Rud skriver i Arbeiderbladet:

«Det er blitt idrettens ærgjerrighet å forsyne den bredest mulige masse med dens døgnhelter. Flere kulturformer enn idretten lever i dag under et åndelig proletariats diktatur; det er forrettning for dem å leve best mulig under det. Og som de andre har idrettengitt mer og mer etter for det mest lønnsomme. Det fører til oppløsning og forderv for alle dem som ikke finner tilbake til seg selv og sin mening.»

De tidligere franske ministerpresident Pinay, som var henrykt da han forlot den høyere politikk, kom forleden inn på en restaurant hvor verten ba ham skrive i den gyldne bok: — Gjerne, sa Pinay og skrev: «Den store politikk skjenker to sublimе gleder: En innbildt en når man overtar en ministerportefølje, og en virkelig når man overgir den til sin etterfølger.» — Så nå vet vi det for påkommende tilfelle.

Under en debatt forleden i det italienske parlament om motforholdsregler overfor russernes innskrenkning av diplomaters bevegelsesfrihet, sa den sosialistiske deputerte Giavi: Mener regjeringen ikke at man skal svare med nøyaktig de samme foranstaltninger fra italiensk side? — Innenriksminister Scelba svarte: Prinsipielt er jeg enig med den ærede Gavi, men det kan dog tenkes tilfeller hvor en slik tanke ikke kan føres ut i ytterste konsekvens. — Giavi: Det tror jeg ikke. — Scelba: Jo, la oss tenke oss at en av våre diplomater blir spist av en stamme i det indre Afrika. Skal vi også da gjøre gjengjeld? — Giavi (etter noen nølen): Ja, det mener jeg. Også da bør det gjøres gjengjeld. — Scelba: Mener den ærede Giavi at det vil være mulig å finne en embedsmann som med appetitt vil foreta det nødvendige? — Giavi (etter ennå lenger pause): Ja, det skulle i nødsfall vel la seg gjøre. — Og så ble det ikke mer diskusjon om saken.

Det er i øyeblikket 48 stater i USA og dermed 48 stjerner i det amerikanske flagg. Nå er det imidlertid sterkt på tale å oppta Hawaii og muligens Alaska som nye medlemmer, hvilke betyr to nye stjerner i flagget. Problemet blir derfor hvorledes man på den billigste måte skal

tung å bære for etterkommerne hvis du «stemmegale» svikter dine brødre nå.

S. J.

Sør-Trøndelag.

kunne forsyne de millioner av flagg med de to nye stjerner. Det er sannelig ikke så liketil. Alt koster.

Ytterst få engelske barn har smakt hvitt brød. Det har vært smalhans etter den seirrike krig. Men nå skal de få en chance, da regjeringen har bekjentgjort at den fra april vil oppheve bestemmelsene om at bakerne bare kan levere det brunlige, mindre velsmakende «nasjonalbrød».

Vet De hva det flotte O.V.K. betyr?

Etter mange «etterrøkjinger» har en av folkets kårne kommet til det resultat, at det betyr: Oslo Veggedyr-Kontroll.

Vi vet ikke om den omfatter veggedyrene innen Stortinget, men det må vel hr. rektoren — unnskyld hr. stortingspresidenten — kunne opplyse om, hvis da ikke partiførerne i all stillhet besorger denne kontrollen i gjensidig forståelse av at dette nærmest er en sak av mer familier art.

Vjshinski har i livets kamp mistet kinntennene i den ene side av overmunnens og har nok ikke hatt tid til å få dem erstattet. Når denne skavank forblir skjult, vet man at humøret står på torden og njet-njet, men så snart hulrommet veser seg, er han luter huldsalig omsust av lun vind fra egnene bak jernteppet. — Og så ber vi FN-journalistene passe på, for vi kan av visse årsaker ikke være der . . .

SA SITERER VI LITT

Jesu, Sirach sønns visdom, 7. kap. 6. vers: «Søk ikke å bli dommer! Du turde mangle kraft til å få urettferdigheter bort. — Du vil kanskje frykte for den mektige og gi anstøt med din rettfærdighet.»

Den samme, 8. kap. 17. vers: «Før ikke en sak mot en dommer! For man vil dømme ham etter hans høye stilling.»

Matteus ev. 7. kap. 1. vers: «Dømmer ikke forat I ikke skal dømmes, for med den samme dom som I dømmes med, skal I dømmes.»

Esaias 10. kap. 1-4 vers: «Ve dem, som gir urettferdige forordninger og utferdiger fordervelige skrivelser for å trenge de ringe bort fra domstolen og for å frarane mitt folks elendige deres rett, forat enker må vorde deres rov og forat de kunne plyndre farløse. Men hva ville I gjøre, når hjemsekelsens dag nærmer sig, når ødeleggelsen kommer fra det fjerne? Til hvem vil I fly etter hjelp, og hvor ville I gjøre av eders herlighet? Den, som ikke synker i kne blandt fanger, skal falle blandt ihjelslagne!

Kichiro Hiranuma het en gammel japaner som ble dømt til døden av en krigsforbryterdomstol i Tokio i 1947. Like før henrettelsen skrev han følgende vers:

Lovens ord har lydt
og menneskenes dom.
Tilbake er sannheten,
kun den kan bringe folket
fred.

(J. B. Hjort: Justismord.)

Landsmøtet 1952

Styret har berammet møte for Landsledelsen (vedtektenes § 6) til avholdelse i Ingeniørenes Hus (festsalen), Kronprinsens gate 17, Oslo.

fredag den 11. september 1953 kl. 10 fm.

Landsledelsens møte blir i år ikke lagt opp i samme omfang som fjorårets. Møtet tar i første rekke sikte på de valgte eller oppnevnte distriktsrepresentanter, men også andre interesserte vil ha adgang til å være tilstede mot forevisning av medlemskort eller bidragskvittering for 1953. Møtet forutsettes avvirket i løpet av formiddagen.

Det er forutsetningen om ettermiddagen å søke å arrangere en fellesmiddag med påfølgende selskapeleg samvær. Nærmere meddelelse herom vil bli gitt gjennom «Folk og Land».

Da det på grunn av hotellforholdene i Oslo ikke er mulig for Forbundet å kunne forhånds-reservere noe bestemt antall hotellrom, må man henstille at de møtende som ikke kan ordne seg med privat innkvartering, sikrer seg hotellplass i tide. Helse bør nok dette skje et par uker i forveien.

Av hensyn til middagsarrangementet ber sekretariatet dem som vil delta i fellesmiddagen, om godhetsfullt så snart som mulig å gi skriftlig melding herom under nedenstående adresse.

Med hensyn til distriktsrepresentantene vil fylkestillitsmennene få direkte meddelelse fra sekretariatet.

Oslo, 10. august 1953.

FORBUNDET FOR SOSIAL OPPREISNING.
Kierschowsgt. 5, Oslo. Tlf. 37 76 96

Skal ein kunne gje eit nokolunde klårt bilæte av Eva Peron — Evita — må ein først kjenne litt til president Peron sjølv og den tid da han kom inn i krigsministeriet 1929. Han er fødd i 1895. Faren hadde ein stor astansia og sauefarm i Patagonia. 10 år gammal vart Peron sendt på skole i Buenos Aires der han etter kvart fekk militær utdanning til han i 1924 var oberst. Han vart vide kjend som ein framifrå sportsmann i mest alle slag sport, boksing, fekting, skyting o. a.

I ministeriet vart han professor i militærsoge, underviste og skreiv bøker om militære spursmål. Han fekk mykje ros for dette arbeidet. I 1939 vart han med i ein militærkommissjon til Tyskland og Italia for å studere bergkrigsførsel i Tyrol. Han reiste mykje i Mitteleuropa og Spania. I Rom var han ei tid argentinsk militærattache. Fleire bøker har han og skrive, t. d. om Alexander den Store som han var særst oppglødd for, om Napoleon og Hannibal. Men gjennom alt dette hadde han eit åpent sinn for nauda, fatigdomen og den store skilnaden millom fatig og rik, ikkje berre i Argentina men og i andre land. Sikker tok han det som si oppgåve i ungdommen å sette sine sjels- og legemskrefter inn for det undertrykte argentinske folket. Det har soleis vore ei målmedvitande forming av seg sjølv til å fullføre denne store oppgåva. Som visepresident i ministeriet Farrel tok han straks til å organisere arbeidarane. Over heile landet var det mykje arbeidsløyse, usle lønningar — 1 peso pr. dag, for arbeidarane dei uslaste heimar som tenkjast kan. Barna vanta dei mest turvande klæde, ingi skoleopplæring, berre slavearbeid utan mål og med. Dei steinrike estansieigarane som levde det meste av året i Paris ville ha det slik, og arbeidarane hadde inga makt. Peron skreiv mykje om sosial forsorg, eit ord som dei ikkje kjende til i Argentina, likeeins vart han mykje lagt merke til for dei planar han la fram til hjelp for dei som vart råma av det store jordskjelvet i St. Juan. I dette arbeidet var det han møtte Eva Duarte. Ho var fødd i provinsen St. Junin i 1919. Faren var mjølkekjøyrar og svært fatig. Eva hadde ikkje sko på fotene til ho var 12 år. Desse trengselsår sette djupe merke i hennar sterke sinn, og det skaptest ein ukuelig trong til å rive seg laus frå desse usle kår og å hjelpe dei andre til å riste åket av seg. 15 år gammal kom ho seg inn til hovudstaden der ho vart statist ved teatret. Men hennar hug sto til å få arbeide ved ein radio-

stasjon og sende ut sine egne program som kunne hjelpe til med å vekke folket til sjølvheving. Og dette var den beste hjelp Peron kunne få der han skreiv og talte til folket overalt. Gjennom radioen fortalde Eva Duarte om Peron sine planar med folket, om hans varme hjartelag for dei, og ho ba dei fylgje han i dette storfelte frigjeringsarbeidet. Og der samla seg og kom til demonstrasjonstog o.s.b. i hundretusenvis. Overklassen klaga si naud til president Farrel som gav Peron ordre til å halde opp. Fleire årtvingar. Men Peron sa nei. Arbeidarane hadde det so vondt, det måtte verte eit omskifte. So kom det ein dag 6 politifolk på kontoret for å arrestere han. Han drog fram to revolvarar og sette mot dei. «Gå attende til dei ukjura som har sendt dykk.» Han sto imot dei krefter som hadde alt å segje, men ei natt kl. 3 vart han arrestert og sendt til øya Martin Garcia i la Plataelva til ein stor steinfestning med kriminelle fangar. Politisk forfylgjing, ingen rett, inga rettssak. Sella var fuktig

likskap med våre lægevakter i Noreg. Barnebyen for foreldrelause barn der barna kan leike det daglege liv med handel, skole, husstell, hagestell o. m., byen for studentar, byen for gamle — svært stor. Skole for sjukestrer, fleire svømme- og badebaseng, kvar mange kilometer lange, stor bane for sport og bane for glidefly. Mange store og små hus moderne innretta til billeg leige. Der det er større samling av desse husa er det alle slag forretningar med rimelege prisar, merkado (stor salgshall) o. a. Ellers over alt i byen torgplassar der priskontrollorar ser etter. Alt som Evita sette igang var 1ste kl.

Sjølvsagt var det mange som ville tale med Evita personleg og ho tok imot og gav seg god tid med kvar einskild. Og alle hjelpste ho. Ingen gjekk skuffa frå henne. Ho reiste og rundt på arbeidsplassane for å sjå om alt var vel. Renovasjonsmennene var dei første ho organiserte og dei som hadde minste løna, difor sto dei hennar hjarte nærast og dei vitja ho rett ofte. Då kom ho i

kunne alt til fullnads. Ho var vakker, i sine festbunader var ho som ei dronning å sjå til, ho var særst intelligent, viljesterk, hjartevarm, og på same tid heilt naturleg. Ho kjende seg ikkje audmjuk for dei rike overklassemenneskje med sine kalde hjarto fyllte av sjølvkjærleik. I 1947 vart ho innboden til general Franco for å få tildelt Isabellaordenens Storkors og vart der helsa av ein halv million jublande spaniarar på Plaza de Oriente, den største i Madrid. Biskoppen av Madrid tok imot henne på flyplassen. Ho helsa og på paven i Vatikanet, på den italienske og franske presidenten. — Når Englands og Amerika skrik så høgt om menneskerettighetene samstundes som dei tyner kulturnasjonar på den mest bestialske måte, då må ein kunne segje at Peron og Evita er dei einaste som hevdar dette ordet og gjennomfører det i praksis. Dei små menneskje her i landet, i Danmark og Noreg har sett seg som oppgåve å smutse til desse to strålende menneskje som med liv og sjel kjempa for å

kjande menneskje må skyne at dette er løgn, propaganda frå dei som alltid har sikla etter det rike Argentina, dei som tek sabotasjen og dei ringaste element i si tenest for å skape panikk, (millom folket). Men det argentinske folket var ikkje meir kvepne enn at dei samlast i tusenvis for å høyre Peron kort tid etter at dei første bombene sprang, endå dei ikkje er av vikingblod som jøssingjournalistane. Peron sa i talen sin: «Gjennom skapande arbeid skal me vinne over våre motmenn.» Men han forlangte at folket skulle stå saman med han. Ordtøke hans er: «Det er betre å handle enn å tale, det er betre å gje re noko enn å love det». Det er sovisst ingen sjølvbate som har drive dette høgyrde presidentparet til det intense arbeidet dei har drive. Peron har berre 10.000 pesos pr. månad (direktøren i Bostonbanken her har 20 000 pr. m. i pensjon) og han har sagt frå seg det vanlege til representasjon. Han har og vidare sagt at han vil ikkje eige meir når han sluttar som president enn han eigne når han tok til. — Det er mykje krevande å vere presidentfrue i Argentina. Kvifor skulle ikkje Evita representere slik som dei andre? Kvifor skulle ikkje ho bære sine juvelar og perler liksom som miljondamene i Argentina og Amerika? Har me nokon gong høyrte om deira lange arbeidsdag for deira medmenneskje? Hennar sterke venleikssans syner i alt ho bygde opp for det arbeidande folk. Det var aldri noko som heitte «godt nok» for dei. Difor var det heilt naturleg at ho gleda seg over å vere vakkert kledd sjølv og.

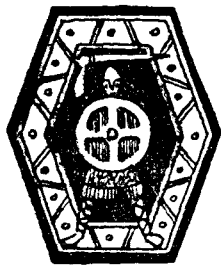
reise sitt folk, ikkje på kostnad av andre nasjonar men med midlar som høver kulturmenneskje. Etter 2000 års kultur har ein stor del av det danske og norske folk vore med i det største skjendarverk som me veit. Det står ein ós av løgn, hat og misunnig frå dei artillar som dei velkjende jøssing-journalistar puttar i det halvsovande folket. Truleg har dei si gode løn frå «dei store». Kva tid skal det verte slutt med denne skamløse?

For ca. 2 år sidan las eg eit stykke om Buenos Aires skrive av ein nordmann. Berre harselas om alt. Det var å forstå at han hadde vore noko uroleg på gata slik som gjerne nordmennene er når dei har noko i hovudet, og at politiet hadde teke seg av han. Sjølvsagt var dette einstyding av det dumme argentinske politiet som ikkje kjenner dei kultivera nordmennene, og han fekk då og full oppreisning for «tort og svie». Millom anna fortel han om dei fæle bulene som han har sett so mange av langs hamna, derprostituerte kvinner haiar dei uskuldige sjøfolka. — Ja, der har sikkert vore mange slike eingong, men Peron har gjort reint for alt dette, ikkje berre på hamna men over alt der det fanst. — Me veit at dei som ofrar seg for ei sak til bate for samfundet vert alltid nedrakka og skulda for ærgjerrigheit og sjølvbate. Eit eller anna må finnast til å sette fingeren på og slå stort opp. Om Evita har det vore kjolane, hattane, smykkene, der minsteprisen var ein halv million, ja alt som høyrde henne til var berre å rekne i millionar. Ten-

og Peron forlangte å kome til doktor. I millomtida hadde Eva Duarte samla 50 000 arbeidarar. Sjølv førde ho flokken og på vegen til klinikken fanga dei opp Peron og førde han «under jorda». Dagen etter leidartikkel i «La Prensa» der desse arbeidarar vart kalla bunnfallet i Buenos Aires, skjortelause o.s.b. Regjeringa som lite hadde skyna den makt Peron hadde ved arbeidarane vart redde og torde ikkje anna enn å sleppe Peron laus so det ikkje vart borgarkrig. — Straks han vart fri gifte han seg med Eva Duarte. — Peron fekk med ein gong stifta det argentinske arbeidarparti. Deira program var rasjonalisering av jernbanene som englenderne rådde over — telefon- og elektrisitetsverker. Forbod mot å danne trustlag og betra samarbeid med utlandet. Ved presidentvalet i februar i 1946 vart Peron valt og tok til som president 4. juni s. å. Evita — kjelenamnet som ho lenge hadde hatt, fekk då kontoret sitt i arbeidsministeriet og kunne no på alle måtar realisere sine planar. Og ho gjekk fullt og heilt inn i arbeidet, med ein arbeidsdag frå kl. 7 morgon til kl. 7 kveld. Det første ho ordna med var at arbeidarane fekk meir løn, og kontor med fri juridisk hjelp til å vareta deira krav. Sparebank, der innskot og uttaking kan ordnast gjennom kvart posthus, folkepensionskasse, frie skolar for studerande. 11 store hospitaler, det største for kvinner med rom for 3000 pasienter, det siste nye, rom for 1500. Utanum desse store hospital er der i kvar bydel kommunalt sjukehus, noko i

Dina Stave: Sannheten om Peron og Evita

lere framom kista, natt og dag. Det er eit eventyr ikkje til å tru. Sist-på måtte Peron nekte fleire å kome. Ein kan ikkje tenkje seg det hav av blomster som meterhøgt dekte murane i regjeringsbygningen eit heilt kvartal. I alle forretningar og overalt blomsterdekorasjonar med Evita sitt bilete. Det var å sjå lange tider etter. I Evita sin sjukdom vart det helde messer overalt i Argentina. Helseministeren har sett opp eit kjempeljos i forhallen til ministeriet i Evita sin høgde 166 cm.. Det veg 100 kg. Den 26. i kvar månad brenn ljuset ein time og skal då vare i 100 år. Uret på den største katedralen i B. A. er stogga på 8.25. Over heile verda vart det helde messer. Også i Westminster Abbey der Churchill og alle ministrane var tilstades. For dronninga ein varemann. Japan sende japansk mold og ein krans av svarte orkidear. Heile verdenspressa skreiv om Evita, meir enn om nokon konge. Der har aldri vore ei slik presse. Kondolansetelegrammet frå den engelske dronninga lydde slik at ho var mykje skuffa over ikkje å havt høve til å møte Evita, den største personlegheit i vår tid. I teleggrammet til president Peron frå fru Roosevelt heiter det at det var til stor sorg at Evita måtte gå bort i slik ung alder, ho som var den dyktigaste kvinna i vårt århundre. Den kjende amerikanske fotografen Chafford kom for å fotografere for filmen i Hollywood. I eit intervju sa han at han i 30 år hadde teke opp alle store hendingar i heile verda, kongekroning, kongebegravelser, ulukkor og lukkelege hendingar, men dette som han såg i Buenos Aires, gjekk over alt det han hadde vore med på. Han kom aldri til å oppleve noko liknande, for det kjem aldri til å hende noko som går over dette. Han er spanskaltande frå barndomen, difor forsto han alt som gjekk for seg. Det var inga vanleg hending som folk står og ser på, men det var ei hending der heile nasjonen var i sorg. Sjølv er eg herda i 30 år, sa han, men for første gong i mitt liv måtte eg vende meg bort å la tårene renne. News Chronicle» skreiv i ein leidarartikkel: Denne dynamiske kvinne kan berre samanliknast med 2 andre i saga og det er Jean Darch og Florence Nightingale. Bladet «Manchester Guardian» — var ikkje einig i hennar arbeidsmåtar, men Evita var den største kvinnelege personlegheit i heile verda. Ho heldt rette linjer. Ho kunne ikkje hykle. Den klassen ho voks opp i kunne ho aldri gløyme. Ingen kjend politikar kunne opptre som henne og ingen andre har våga syne seg i skinande prakt for dei lågaste og fatigaste i samfundet. Me er vandt til at våre politikarar kler seg etter tilhøyrarane sine og brukar dei talemåtar som dei meiner høver for dei. Ho er den einaste me kjenner som hadde full kontroll over folkemassen. Berre med eit augnekast — nokre skarpe ord eller ei handrørsle fekk ho dei til å lye med ein gong. No er Evita dod, kven skal no styre dei? — Ein amerikansk ambassadør vart intervjuva 5 år etter han hadde vore i Argentina i den amerikanske ambassaden. Han sa: Folk tek feil om dei trur Evita og Peron har kjempa seg fram til presidentstillinga. Dei er tvo strålende menneskje som står langt over dei vanlege politikarar.

Et ord til våre frontkjempere

Som gammel frontkjempemør følger jeg med interesse frontkjemperspalten i Folk og Land, og har nå senest festet meg ved S. M.s innlegg i nr. 24 — hvor han setter opp i punkter et arbeidsprogram for en eventuell frontkjemperorganisasjon. En kan selvsagt samstemme i formuleringen av de krav som her stilles til arbeid og virke innen organisasjonen — men til punkt 5 i hans oppsett har jeg litt å si. Det lyder: «Drive opplysningsvirksomhet og studiearbeid — desuten bør opplysninger sendes til utarbeidelse av en oversikt over norske frontkjemperinnsats». — Her mener jeg innsenderen har en manko i sitt forlagsprogram, idet han utenom det konkrete krav om opplysninger vedrørende en oversikt over norsk frontkjemperinnsats ingen anvisninger gir angående det opplysnings- og studiearbeid som ellers skal drives i organisasjonen. La oss da i forbindelse med et slikt studiearbeid blant frontkjemperne tenke på de tusener ungdommer som fulgte kallelsen om å gå til fronten under siste verdenskrig. Det er blitt sagt at for manges vedkommende

Sjølv i ein stor samling menneskje merkte dei seg ut. A ha fru Peron til borddame var ei hending som berre dei kan skyne som har oppleva det. Hennar samtale femnde om alle ting. Peron kalla han heilt ærleg og upartisk.

Evita si bok «La Razon de mi vida» — formålet med mitt liv — er no oversett i fleire land og vert omtala som ei sers god bok. I Danmark vert ho kalla ei pøbelbok. So er det då godt at Danmark og Noreg ikkje sameier seg med dei «pøbelland» som har teke den god nok til å oversetjast. — Når eg etter fatig evne har prøvt å fortelje litt om Evita og Peron, so er det avdi eg harmast storleg over den løgnaktige skrivemåten i Noreg og Danmark. Skal me ikkje no prøve å kome opp av paddegyrma og verte reinslege menneskje?

Det må vere kvart menneskje sitt reidelege ynskje at Peron må få lukke til å nå det mål han og Evita sette seg. —

Argentina for eit lukkeleg argentinsk folk.

Dina Stave.
Villa Ballester
Ituzaingo 505
Prov. Buenos Aires.

skjedde det utelukkende av ungdomnelig eventyrlyst — la så være — men de utgjorde vel bare en forholdsvis liten del av skarene som dro ut. Hva var det da som drev disse — jo troen på og trangen til oppslutning om ham som satte ideen om en nasjonal samling til bekjempelse av bolsjevismen opp for all tenkende og villende norsk ungdom. Kanskje fortøner denne enkle sannhet seg som en «forslitt frase» for leseren og en slåes vel i hartkorn med disse som S. M. betegner som «idealistiske legpredikanter», men la oss for all del ikke være kommet så langt ned i vår desillusjonisme at vi slipper taket i oss selv og glir inn i «massen» fordi det er den som har makten idag. — I første rekke skulle vel dette gjelde våre frontkjempere som var villige til å gi sitt liv for det fremtidens Norge som var i emning da de gikk ut og som skulle bli, ville blitt en realitet om krigens fasitt var blitt en annen. Har all denne ungdom for hvem Norge og Quisling var ett begrep — glemt alt! Såvidt jeg forstår mener innsenderen noe slikt som at det å dvele ved denne fortid er «en dubios oppussing av gamle guder» som altå kan føre til «deklamatoriske utsvelver» — — men i skarp front mot en slik argumentasjon står mennesket Vidkun Quisling som ga sitt liv for Norge da kampen tok slutt. Skulle det så ikke være våre frontkjempere som i all fremtid holdt hans ettermæles fane høyt uten at denne kultus — om man vil kalle det slik — skal betegnes som en «ørkesløs dyrking av fortidsminnesmerker i hyggelige ølsammenkomster». Nei — bygg opp en frontkjemperorganisasjon med så å si et «dobbelt» program. Det ene omfatter det praktiske og tekniske samarbeid til varetagelse av felles interesser i livsvirke og felles innsats i hjelp og støtte til dårlig stilte frontkjempere — til krigsinvalidler blant dem — til nødstilte etterlatte etter fallne kamerater. — Og så det annet — opplysnings- og stu-

diarbeidets som helt må gå inn for å holde NS ide og dens utforming i vårt program — det Quisling ga oss — levende blant frontkjemperne slik at der blir grobunn for nye fremstøt når tiden er inne og de gamle utbrukte systemer med naturnødvendighet står for sitt endelige fall. Ta frem vår NS-litteratur — den er anskuelserundervisning i dagens Norge fordi den forutså utviklingen slik den ville arte seg om den fortsatt skulle dirigeres av «partier» i ufruktbart kappløp om makten. Så har jeg bare en liten «avslutning» i S. M.s innlegg som jeg heftet meg ved. Han siterer her uttalelser som hans fhv. divisjonskommandør kom med på vegne av de tyske soldater «som klart og tydelig uttalte seg for vesteuropa og demokratiet — men deres forsøk på forsoning ble som bekjent torpedert av whermachtsgeneral Rancke». Er denne «gest» fra de angledende divisjonskommandenters side i S. M.s ånd og gjenstand for hans sympati, får en sannelig si at det fort er glemt hva vårt hjemlige «demokrati» lot overgå ikke minst våre frontkjempere etter «freden»! Jeg vil iallfall unne meg det håp at hans velvillige innstilling til demokratiet i sin nuværende karikatur ikke er et synonym for frontkjemperes i alminnelighet. Ja slik taler altså en gammel frontkjempermor — og dermed Heil og sæl.

K. M.

Falkenhorst løslatt

Tidligere generaloberst Nikolai von Falkenhorst, som hadde kommandoen over de tyske tropper i Norge under krigen, er benådet og løslatt fra det britiske krigsforbryterfengslet i Wehl, melder den britiske høykommisjonen. Von Falkenhorst er 68 år gammel og lider av angina pectoris.

DER — MEN HER?

«Over vårt arma folk öses en sådan pappersflod av lagar och förordningar, att man ibland får känslan av att det land styres av ett tryckeriföretag i stället för av regering och riksdag. Inflationens vanlige symtom framträder också här: man handskas lättvindigt med värdena.» (Erik Wästberg i Sv. Dagbl.).

Frifinnelse i gevær-saken fra Lange-sund

Tatt i betraktning at det her gjelder de hektiske dagane etter frigjøringen da det ble foretatt en masse arrestasjoner av NS-folk, og hjemmestyrkene og andre ble satt til ekstraordinære gjøremål som de var mer eller mindre skikket for — finner retten at den måten geværene var oppbevart på etter omstendighetene tilfredsstilte kravene.

Slik heter det bl. a. i domspremissene til Bamble herredsrett som lørdag avsa dom i erstatningssaken mellom Staten og fhv. lensmann Hellstrøm på den ene siden og Erling Ligård på den annen side. Ligård hadde krevd erstatning for geværer han hadde i mai-dagene og som var kommet vekk da han ble arrestert. Retten — sorenskriver Munthe — utalte bl. a. at NS-folk bør være de siste til å beklage seg og at det ville være bakvendt om NS-folk skulle få dekket sine krav ved et slikt tilfelle. Sorenskriveren fant at det ikke var grunn til å låste lensmann Hellstrøm og Staten. Ligård ble tilplikket å betale Hellstrøm 300 kroner i saksomkostninger.

RØD SAMEREPUBLIKK.

«Kasta av det svenske åket! Vær med i kampen for en rød samerepublikk» — det er slagordene som kommunistene anvender i sin propaganda blant samene i Nordsverige. De forteller at den nye republikk skal omfatte det finske Lappland, det svenske Norrbotten, Finnmark og Troms fylker.

Alt tyder på at propagandaen ledes fra Øst, og den noksom bekjente Otto-Wilhelm Kuusinen har innbudt kommunistiske samer fra «Nordskandinaviens» til besøk i Karelen.

Stalins ånd svever over skogene og viddene.

«En jugoslavisk militærdelegasjon skal reise til De Forente Stater i løpet av neste måned, opplyser Beograd-kringkastingen søndag.

I sendingen ble det ikke nevnt noe om hvilket oppdrag delegasjonen har. Det ble bare sagt at den «hadde sammenheng med bevilgningene til militærhjelp til Jugoslavia.»

Sover nordmennene?

Onde tunger påstår at vi nordmenn er et sovende folk. Dette er ikke sant. Det er en sjofel bakvaskelse, hverken mer eller mindre. Vi er sindige, rolige, det er det hele. Men ikke sovende.

Ta f. eks. det internasjonalt berømte norske uttrykk «Hæ?» — i visse dialekter forøvrig uttalt «Hø?». Dette er vel det beste bevis for at vi ikke sover. Hvis vi gjorde det, ville vi vel ikke reagere på alt som blir sagt til oss med et «Hæ?», respektive «Hø?»! Men det gjør vi nemlig, noe enhver kan fastslå ved f.eks. å snakke til en politikonstabel. Man må naturligvis snakke tilstrekkelig klart og tydelig; men vi garanterer at hvis De går bort til en konstabel og sier til ham at det er en mann som holder på å myrde sin kone i huset rundt hjørnet, så vil det ikke vare lenge før konstabelen svarer: — Hæ? Eller, i visse tilfelle: — Hø?

Eller se oss nordmenn på toget. Vi er ute og reiser sammen med kona. Hun sitter i det ene hjørnet, vi i det motsatte. Det kan kanskje se ut som vi sover, men nei da, vi sover ikke! Kvinnen er jo i regelen den mest snakkssomme, og vi er ikke kommet stort lenger enn til Ski før hun utbryter:

— Låste du gatedøra?

Og her har vi beviset for at vi er våkne: Det varer slett ikke lenge før vi er klar over at noe ble sagt. — Spørsmålet synker inn i oss; allerede idet toget stanser på As, kan det hende at vi lukker munnen opp, og ikke lenge etter kommer det:

— Hæ? (Vi foretrekker nemlig denne formen frem for det vulgære Hø). Med dette har vi tilkjennegitt at vi aldeles ikke sover. Vi er våkne, og vi har hørt at man snakket til oss. Og vår partner, hun er også fremdeles lys våken, hun oppfatter vårt «Hæ?» og forstår dermed at vi har hørt at hun snakket til oss. Et stykke forbi Vestby gjentar hun spørsmålet:

— Låste du gatedøra?

Og se — ikke nok med at vi hører at vi blir «tesnakka»; vi forstår den-

ne gang til og med hva som blir sagt! Et sted mellom Moss og Fredrikstad svarer vi klart og tydelig: — Jeg trur det.....

Disse som påstår at nordmennene sover, pleier gjerne å komme trekende med begivenhetene omkring 9. april 1940. Invasjonen fant oss sovende, heter det gjerne.

Intet kunne være mer feilaktig. Se f. eks. på den norske forretningsstand. Den sov ikke; den glemte til og med den tradisjonelle norske sindigheten, den var straks på det rene med situasjonen. Heller ikke arbeiderne sov, også de oppfattet uhyre hurtig.

Patriotene, de gode nodmenn, de virkelige nordmenn, de hadde naturligvis noe mer av nordmennenes karakteristiske egenskap: sindigheten. Men er det derfor berettiget å si at de sov? Langt ifra!

Som gode nordmenn måtte de bare ha sin tid. Men allerede et års tid eller to senere var også de klar over hva som hadde skjedd. Etter Stalingrad, da det var begynt å gå den andre veien for tyskerne, ble vaktsonheten til og med i den grad skjerpet at enkelte begynte å foreta seg noe!

Omkring 8.—9. mai 1945 hadde de alle sammen oppfattet at det var krig. Selv de aller sindigste, de aller norske, dukket i de dagene opp iført stengun og armbind.

Og nu — ikke mer enn åtte år etter tyskernes kapitulasjon — er det faktisk allerede gått opp for en mengde nordmenn at krigens, særdomstolens, konsentrasjonsleirenes tid er forbi. Bare noen få av de aller sindigste, de aller norske, har ennå ikke oppfattet det, men protesterer fremdeles mot at Reichborn-Kjennerud får lov til å inneha en stilling. Men de sover ikke. Også disse vil, når tiden er inne, oppdage at krigen er over. Om fem-seks, kanskje åtte-ti år vil også disse, de ultra-norske, åpne munnen og si:

— Hæ?

Respektive:

— Hø?

D. Gjessing.

USA-SOLDATENES KRIGSBARN

Medlem av Representantenes Hus i Washington, republikaneren fru Frances Bolton har oppfordret Huset til å tenke over, hva det skal bli av de barn, som amerikanske soldater er blitt fedre til ute i verden. Hun spurte: Har vi intet ansvar for 100 000 slike barn i Japan, 70 000 i England og 50 000 i Tyskland? Disse barn vil bli rotløse, utilfredse mennesker og et lett bytte for allslags «isme». Russerne har sendt 29 000 barn med russiske fedre fra Østberlin til Moskva, og USA burde følge deres eksempel.

En straffelov laget etter at den handling er begått, som loven skal ramme og i den hensikt å ramme nettopp denne handling, en domstol med bundet mandat, en rettergang som ikke kan kalles redelig, fordi skyldspørsmålet er avgjort på forhånd, og en straffeutmåling som ikke står i noe forhold til brøden. I virkeligheten var hele saken mot Eilifsen et politisk skuespill med det formål å sette skrekk i det norske folk, og i særlig grad i politiet.

(J. B. Hjort: Justismord.)

Sannheten i bruddstykker

Den danske redaktør Tage Mortensen skriver bl. m. a. om den danske parlamentariske kommisjonsarbeide:

Og alligevel girer de nu utkomne 13 kommisjonsbind plus de endnu ikke offentliggjorte sidste to et fortegnet billede af det hele... fortegnet i den forstand, at vel er alle oplysninger rigtige, og vel er det billede, som disse oplysninger giver, fuldstændig korrekt, men det er bare ikke noget helt billede, det er kun en detalje af et billede, der trænger til meget supplement for at blive afrundet og forståeligt. Den studiekreds, der går i gang med at undersøge, hvad der virkelig skete den 9. april og i årene efter, vil meget hurtigt opdage, at kommissionsberetningerne slet ikke slår til. De er begivenhederne set fra et udvalgsværelse på Christiansborg, ikke den samlede, storliniede redegørelse for besættelsen og dens forløb, som man kunne have ventet, når kommissionen fra sit oprindelige, skarpt afgrænsede formål gik over til at optræde som videnskabelig stofarbejder.

Lad mig nævne et par eksempler.

«DET USYNLIGE FLAGG».

Hverken på den ene side eller på den anden side befant man seg på den riktige front, sier den tyske læge Curt Emmrich i en bok, som han under pseudonymet Peter Bamm har utgitt under titelen «Die Unsichtbare Flagge», som idag er en av de mest leste bøker i Tyskland. Den betegnes som boken om den annen verdenskrig, et sidestykke til Erich Maria Remarques bok om den første. Den eneste fane, som han kjenner, er den usynlige. Det er den, som han og hans medhjelpere kjemper under og dør for forges. Tittelen hentyder til det usynlige flagg, som vaier over sanitetskorpsets operasjonsfelt. Det vaier for menneskehetens sak og tjener i samme grad russerne som tyskerne. Vi nevner boken som et eksempel til etterfølgelse for Norges Røde Kors, som fordømte og straffet de unge menn og kvinner — især våre unge idealistiske kvinner — som meldte seg til tjeneste ved fronten og som ble hardt straffet, da de kom hjem etter sin heltegjerning. Det grenseløse hat, som preget NORGES Røde Kors er heldigvis et særsyn. Og for det gjør avbigt, er det ingen av oss, som kan gi det hverken økonomisk eller moralsk støtte. Først må moralen komme i orden.

!!

Apropos reiseutgifter. Prinsesse Maria Christina av Spania, som nå er gift med den italienske greve Enrico Marone-Cincano (av Vermont-York på sitt første Amerikabesøk. — Jeg er litt overveldet over prisene, sa hun til de allestedsnærværende journalister. Her betaler man en kokkepikie det samme som vi i Rom betaler en ambassadør.

Ifølge den parlamentariske kommission var det tyske overfald på Danmark den 9. april 1940 brutalt, uprovokert og uventet. Alle tre tillægsord er rigtige, når overfaldet betraktes fra København, og situasjonen kun vurderes som et dansk-tysk forhold på baggrund af den ikke-angrebstraktat, som ni måneder tidligere blev afsluttet mellem de to lande. Ser vi derimod den tyske aktion mod Danmark ikke som et isolert tysk-dansk anliggende, men som det, den virkelig var: et led i stormagtskrigen, finder vi, at den faktisk kun var det hestehoved, hvormed den tyske militærmagt slog den allierede i kapløbet om de nordiske lunde. Var tyskerne kommet to dage senere, havde de fundet engelske og franske tropper som — mere eller mindre velkomne — okkuperanter i Norge på march ind over den svenske grænse. Den tyske aktion fandt sted den 9. april, den allierede var planlagt til den 10. Så nær var de to modstandere i hælene på hinanden. Intet af dette blot antydes på de 20.000 sider.

MELLEM OSS

Da Mrs. Eden reiste sammen med sin mann til USA, hvor han ble operert, bad hun sin onkel, Winston Churchill om å skrive noen ord foran i en av hans bøker som hun ville ta med seg på reisen. Han skrev: «Hemmeligheten ved livet er ikke å gjøre, hva man liker best, men å like det som man gjør.»

USA's smukke ambassadør i Roma, forfatterinnen Mrs. Clare Boothe Luce, forteller denne historie fra Hollywood: Sammen med en av de store stjerner, hvis navn hun dog barmhjertig nok ikke nevnte, satt hun en dag og forhandlet med filmprodusenten om et manuskript som hun nettopp hadde innlevert. Hovedrollen var tiltenkt den deilige stjernen, som spurte: — Hva heter Deres film? — Å, jeg hadde tenkt å kalle den «Pilatus' hustru». — Da tror jeg De gjør en bommert, mente skuespillerinnen, — folk er dødstrøtte av flyverfilm.

I sine erindringer forteller Frankrikes store skuespillerinne, Cecilie Sorel om et samvær med den store politiker fra den første verdenskrig, «Tigeren» Clemenceau. — M. Clemenceau, sa Cecilie til ham, — De er beundringsverdige. Hvorledes kan De i Deres høye alder og med alt det, som De har gjennomgått, bevare slik ungdommelighet, en så rank skikkelse og slik interesse for alt i livet? — Kjære Madame, var svaret, — jeg skal betro Dem min hemmelighet. Det er kjærligheten som har holdt meg ung. Jeg har vært forelsket hele mitt lange liv, sa han med et galant bukk.

Riksrett?

I bladet Folk og Land nr. 14, den 18-4 1953 er inntatt et spørsmål til Justiskomiteen hvorav fremgår, at en av Høyesteretts første plikter er å respektere og verne om Grunnloven.

«Kan det overføres Høyesteretts medlemmer, at de har tilsidesatt denne plikt vil de etter Grunnlovens § 86 kunne trekkes til ansvar for Riksrett. Kfr. lov om straff for handlinger som påtales ved Riksrett av 5. febr. 1932 § 17 bestemmer:

Det medlem av Høyesterett som:

- meddeler noen part veiledning eller råd i en sak som står for Høyesterett eller som kan komme inn for Høyesterett.
 - eller noen betenkning eller innstilling medvirker til noe som er stridende mot Grunnloven,
 - eller i sin embedsgjerning forøvrig ved handling eller unnlattelse medvirker til noe, som er stridende mot Grunnloven eller lovgivning, straffes med bøter eller hefte eller fengsel inntil 10 år.
- Foreldelsesfristen for adgang til å reise straffesak eller avsi straffedom er ikke i noe tilfelle kortere enn 15 år.»

Dette burde være tydelig og klart for alle. Det er på det rene at Høyesteretts medlemmer har vært med på å forfatte, godkjenne og praktisere Landssvikloven av 21. febr. 1947, som strider mot Grunnloven. — Grunnloven plikter alle — både storting, regjering og høyesterett å bøye seg for. Høyesterett er ikke gransket. Hvorfor?

Det er opplagt at Høyesterett har begått en grov straffbar handling, som i løpet av 15 år ville kunne trekkes til ansvar for Riksrett. Landssvikloven må ansees for ulovlig og derfor ugyldig. Derfor er det så megen uro omkring rettsoppgjøret, og det blir aldri ro før Stortinget opphever Landssvikloven igjen og at det rettes på det som rettes kan.

Under debatter i Stortinget har flere representanter fremholdt at Landssvikloven er både juridisk og konstitusjonelt riktig og uangripelig. Slikt er bare tullprat for å

Tilbakeføringen til samfunnet

I mai måned kunne man lese i endel aviser «at nesten titusen landsvikere får tilbake sine rettigheter 1. juli 1953. «Tross disse ble fratatt dem alt i 1945 så fremstilles det nu som en stor nåde at dette skjer 1 år og 10 måneder før tiden.

Det prestisjemessige later til å være meget viktig. Denne dag som altså for mange betyr det første lille skritt på veien til den fullstendige oppreisning forbigås i stillhet av pressen. I den forbindelse bør erindres om hvordan det tidligere av samme ble utbasunert at de var rettsløse og uten almen tillit. Dette er stillingen 8 år og 2 måneder etter den s. k. frigjøring. Skal det fortsette med samme sneglefart, later det ikke til at de politisk dømte selv vil få stor glede av den meget omtalte tilbakeføring til samfundet.

En liten revy av Deres blad for dette år 1953 viser hvordan denne tilbakeføring til samfundet i praksis ser ut: tross de offentlige henstillinger om at tidligere NS folk skal bli inntatt i arbeidslivet så driver det på mange hold en stor sabotasje mot dette, og denne ofte mere enn passive motstand finnes det en masse klassiske eksempel på. Da disse for ofte har vært omtalt i Deres blad, skal jeg med en unntagelse ikke her komme med noen gjentakelser:

Jeg sikter til norsk presseforbunds

fortsatte hets, utførlig omtalt på 1. side av Deres blad nr. 2 17. januar 1953. At dette forbund fullstendig ignorerer henstillinger fra Storting, Regjering, LO, og Arbeidsgiverforbundet kan ikke gjentas for ofte! NP's tiltak er et typisk bevis på tabu-tendensen, på at parolen om stillhet om oppjøret med alle midler skal trumfes igjennom. De politisk dømte skal ikke få komme til orde! Ikke engang umyndige medlemmer skal få opptas i NP, osv. Under behandling av unntakessettiller forlanges 2/3 flertall og samtidig utsendes bannstrålen mot de som skulle ha oppnådd medarbeiderskap på sitt tidligere arbeidsfelt. Pressen er en av de mange felt hvor slagordet: tilbake til samfundet ikke har noen betydning. NP's udemokratiske diktaturtendens er i strid med de vedtatte menneskerettigheter om talefrihet for enhver. —

Enhver som tenker over hvorfor det er så maktpåliggende at de politisk dømte ikke skal få komme til orde, kan ikke unngå å se hovedårsaken: det gjelder for enhver pris å forhindre at de faktiske opplysninger de dømte sitter inne med, skal kunne influere på folkets hittil ensrettede påvirkning! Men det er klart at sannheten kan ikke i lengden stoppes.

Eidsvollletting.

Tyskerne skal fortsatt blø

(Forts. fra side 1)

vil aldri bli ro omkring «rettsoppjøret» før oppreisning er gitt og erstatning er ytet. Selv Nygaardsvold var ikke neig i den retning som «rettsoppjøret» tok her tillands. Men han slapp det løs og greide derfor ikke å styre gemyttene, da hatfylde «dommere» gjorde resten. Det var ihvertfall ikke vår fremste jurist — Jon Skeies ånd, som ruget i «rettssalene» etter den såkalte «frigjøring». Men ro blir det ikke så lenge uretten ikke er gjort god igjen.

Argus.

føre folk bak lyset og er stortingsmenn uverdige, ellers må det bero på mangel på kjennskap til Riksrettsloven, som vistnok ikke er anvendt siden den ble vedtatt i 1932.

I løpet av 15 år har det vært avholdt 3 stortingsvalg og da kan Odelstingets medlemmer være forandret således at Høyesterett blir satt under tiltale for Riksrett for sine straffbare handlinger med Landssvikloven. Som kjent er det Odelstinget som anlegger saker for Riksretten. Ansvar bør gjøres gjeldende. —

L.T.

Det som er —

Forts. fra s. 1.

aksjonen koma inn under drapsfyresegnene i straffelova. Og han legg til: «Dette må gjelde uten hensyn til hvorledes ettertiden, når krigstiden er slutt, kan komme til å gi plass for skiftende oppfatninger av hva «militær nødvendighet» under de foreliggende situasjoner som den gang inntrådte, måtte kreve.»

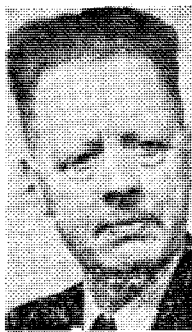
Det einaste Riksadvokaten har kunna gjera til trøyst for fru Fiane, er då å segja frå at det «ikke i påtalemyndighetenes arkiver finnes opplysninger som viser at Knut Knutson Fiane har gjort seg skyldig i noe angiveri til fienden eller til NS-myndighetene».

— Til det kjem so medhaldet frå deira side som held fast på at mord er mord anten det er gjort i krig eller fred, og difor er uviljuge til å leggja glans over ugjerningar, um dei aldri so mykje låner glorie frå namnet åt fedrelandet.

Stilling søkes

Fhv. politibetjent med 18 års tjeneste, vaktmester i 8 år, vant med oljefyring og elektisk heis m.m. Svennebrev i skomakerfaget, litt kyndig som maler, rørlegger og snekker. Gyldig førerkort for bil og motorsykkel, søker arbeide. Bill, mrk. «Arbeide».

In memoriam

En i Florø og Måløy æret og aktet foregangsmann, og i hermetikkbransjen kjent personlighet, fabrikkveier Johan Gotteberg, døde plutselig av slag den 30 juni.

Fra en beskjeden begynnelse hadde han opparbeidet og utvidet sin bedrift, ikke alene i Florø men også i Måløy, Brønnøysund og Uthaug. Han hadde mange sosiale og nasjonale interesser, bl. a. skogsaken.

Under krigen ble han medlem av NS og i 1941 ble han utvent til ordfører i Sør Vågsøy. Den ulykkelige 3dje juledagsmorgen 1941, da Måløy-raidet fant sted, befant han seg på fabrikk, som ved samme anledning ble sprengt i luften. Med de engelske styrker ble han ført som fange over til England, hvor han måtte tilbringe nærpå 4 år i fengsel og konsentrasjonsleire. I september 1945 ble han sammen med andre sivile fanger, stuet ombord i Stavangerfjord for deretter å fortsette kanossa-gangen til norske konsentrasjonsleire, inntil han ved juletid 1945 ble løslatt, for senere å få dom ved de særdomstoler som da var i funksjon. Han fikk en inndragning på kr. 150.000, som ved fornyet sak ble redusert til kr. 100.000. — De overgrep som han var utsatt for har uten tvil forkortet hans liv. I sin ordførertid og i sitt virke øvet han aldri urett mot noen, tvertimot var han en sjelden hjelpsom og real mann.

Etter 4 års fangenskap, uten lov og dom, kom han hjem for så å finne sin største fabrikk i ruiner og gjennomgå en nedverdiggende rettsak. Tross dette var han ikke knekket. Han gjenopptok sin fabrikkvirksomhet, som han stadig forbedret og utvidet. — Hans store arbeidsstokk har mistet en avholdt og æret arbeidsgiver, og alle de, han i stillhet hjalp, vil motta meddelelsen om hans død med dypt vemod.

Hans gravferd var en av de største han har sett. Etter en høytidelighet i ans hjem, «Lindheim», i Florø, hvor alle arbeiderne var møtt fram for å ta avskjed med sin elskede arbeidsherre, ble båren bragt ombord i ekstrabåt, som førte den til Måløy, hvor han ble gravlagt fra kirken, som var fylt av sørgende. Et vell av blomster dekket kisten. Kransepåleggingen tok over 1 time. Kranser såes fra Florø og Måløy kommuner, fra arbeiderne ved de forskjellige fabrikker, fra handelsstanden, fra slektninger, personlige venner og kamerater fra Man, med siste hilsen og takk.

En foregangsmann, et nobelt menneske er vandret bort, hvis død og dag var viet land og folk, og i hvis sjel der ikke var svik.

Vi lyser fred over ditt minne!

Fange-kamerater.

Hybel i Oslo

søkes fra 1. september i 10 måneder av skuleelev. Oppgi leie pr. måned. Bill, merk: «Ungdom».

Trygve Engen

Jeg er ingen landsviker

Krøniken om førkrigstidens, krigstidens og etterkrigstidens hendinger, slik vi så dem.

Eget forlag, Straumholmen.

Pris hf. kr. 11.—. I bokh, i F. og L.s eksp. eller direkte fra forfatteren.

Gårdbrukere!

«Fres» 1000 ltr. dampkoker
«Gjeteren» elektrisk gjerde
«Norlett» melkekjøler
«Norlett»-Nordli og F. T. hjulredskap for såvel hest som traktor
«Sjølgod» lunnedrag
«Spiralis» vedkløver

Be om brosjyre og priser.

H. SNAPRUD & CO. - Kongsberg

BILER — MASKINER — REDSKAPER
Tlf. 885 — 248

Frukttrær

Motorsprøytebehandlet, sykdomsfri, kraftige 1. kl. N.S. (Norsk Standard) krontrær med godt rotsystem tilsalgs for høstlevering 1953. Sender over hele landet forsvarelig pakket med røttene i fuktig mose. Epletær: Cox Pomona, Gul Gravenstein og Silkeeple. Plommetrær Gulplomme- (også kalt Eggeplomme-) og Sukkerplommetrær. Ved bestilling av større partier, innrømmes rabatt. Skriv eller ring. Alle skriftlige forespørsler besvares i den rekkefølge de innkommer.

Sv. J. Hanto's Planteskole

Lunde, Telemark. Tlf. 86 B.

TIL ALLE FHV. FANGER!

Hvis du ennu husker noen muntre historier fra fengsel og fangeleir, så skriv dem ned og send dem til meg. Særlig anekdoter som belyser vaktpersonalets åndelige og kulturelle nivå, men også andre komiske ting. Men gjør det straks!

D. Gjessing, Hølen p. å.

Niels Aalholm

Akersgt. 57 — Oslo
Tlf. 33 43 42 — 33 43 11

Assuransse & Reassuransse
Spes. automobilforsikring og
leiekontrakter

B Ø K E R

av enhver art.

P. TELJØME, Stavanger
Postboks 122. T. 2 11 33

Hjemmearbeide

Jeg har lokale, samt motor og elektrisk skreddermaskin, arbeidskraft kan skaffes. Alt har interesse. Eksp. anviser.

Vekkerur

Kr. 19,—, 21,75, 23,75, 25,75, 28,50. Beste kvalitet. Jung-hans rød, grønn, blå og gul. Sendes mot oppkrav.

Urm. R. GJESSING
Drammen.

Overrettsadvokat

Ketil Harnoll

Munkedamsv. 5, Oslo
Tlf. 42 21 30

Herrekapper solide militærfas. nedsatte til kr. 90,—

Lakenstaut 135 cm. kr. 4,75.

Lerret 88 cm. kr. 1,75.

Blomstret kjolestoff — pene

mønster kr. 3,50-4,10-4,40.

Skotskrutet kjolestoff kr. 3,10.

Flanell kr. 3,10. Ensf. bom-

stoff 80 cm., brunt, blått, rødt

kr. 2,80. — Silkestrømper, to

par kr. 10,—. Nylon kr. 6,—

og 9,50.

J. Lihaug & Co. A.s

Bø i Vesteraalen

UNG MANN

med handelsskole og interesse for bilbransjen og helst med kjennskap til bilrekvisita, søkes som ekspeditør og til fakturering.

Skriftlig søknad til dette blads eksp., bill. mrk.: «Ekspeditør.»

For ungdom

som ønsker å utdanne seg i bilbransjen er plass ledig som viser. gutt.

Skriftlig søknad til dette blads eksp., bill. mrk.: «Visergutt.»

Skrivemaskiner

Et mindre parti Rheinmetall Portable med koffert og 1 års garanti ankommet. Pris kun kr. 538,—. Avbetaling innrømmes.

SVERRE JACOBSEN
Ilseng.

Norges allierte

Dengang da Norge vant verdenskrig nr. 2, sekundert av bl. a. Sovjets Røde arme, våknet den gode verden til liv. Det var slutt med alt som het barbari og umenneskelighet. Fred og fordragelighet skulle råde over alt og menneskerettighetene skulle vaie som en stolt vimpel over en ny jord. Som et tegn på alvor i de gode hensikter skyndtet seierherrene seg å sende ut en serie tilbakevirkende lofter, det ble opprettet spesielle «seiers-domstoler», konsentrasjonsleirene vokste opp som paddehatter og skuddene knallet. Ingen kunne nære tvil om at nå var det opprunet en ny æra både i verdenshistorien og i Norgeshistorien ikke minst.

Alle skulle være glade. Den 10. desbr. 1948 smeldte FN's generalforsamling ut sin rettighetsproklamasjon, der det bl. a. innledes med følgende ord:

«Da ringeakt og forakt for menneskerettighetene har ført til barbariske handlinger som har rystet menneskehetens samvittighet, og da framveksten av en verden hvor menneskene skal ha talefrihet, trosfrihet og frihet for frykt og nød er blitt proklamert som det høyeste mål for den alminnelige mann,

da det er nødvendig at menneskerettighetene blir beskyttet av loven, for at menneskene ikke skal tvinges til som siste utvei å gå til opprør mot tyranni og undertrykkelse,

— — —
proklamerer derfor Generalforsamlingen nå denne universelle erklæring som et felles mål for alle folk og alle nasjoner etc. etc.»

Det glimtet sol fra en skyfri himmel og jorden steg atter fram av vandene!

Den 21. juli kunne Morgenbladet bringe følgende melding fra sin Tysklands-korrespondent:

18 russiske soldater henrettet i Biederitz.

Nektet å skyte på de østtyske arbeidere.

Det må nå ansees for sikkert at i hvert fall atten russiske soldater og offiserer er blitt henrettet for å ha nektet å skyte på øst-tyske arbeidere, eller fordi de var passive da opprørerne i Magdeburg åpnet fengselsportene.

Meldingen fremkom først i det

vesttyske blad «Telegraph-Wochenspiegel» og er siden blitt bekræftet gjennom kontaktmenn i de russiske okkupasjonsstropper, skriver Berlingske Tidende.

Eksekusjonen fant sted i 4. gareddivisjons forlegning, Biederitz, foran alle de enheter som hadde vært med å slå opprørerne ned. Henrettelsen skulle være til skrekk og advarsel, og ble hurtig kjent i store deler av Øst-Tyskland.

De atten tilhørte det 73. infanteriregiment, men da de var tatt ut av regimentets forskjellige avdelinger, må man gå ut fra at det dreier seg om hovedmenn i en større bevegelse. Som anfører ble utpekt korporal Alexander Stjebina, sersjant Nikolaj Tjulakov og menig Vassilij Diadkowskij. Disse tre var de første som ble skutt av eksekusjonspelotongen. De femten andre fulgte etter, tre ad gangen. De dødsdømte ble kommandert til selv å grave sine graver tyve meter fra der kameratene stod oppstilt.»

I sannhet! Norges store allierte i øst vet å hevde «menneskerettighetene» både i ånd og gjerning. Først en tilsetning av «tyranni og undertrykkelse» og deretter en passende pepring med maskingeværer. Vips — har man all den ro man bare kan ønske seg. Døden er jo den beste vokter av oppsetsige tunger.

Skulle ikke tiden være inne til at Norge — så rause som man nå i noen år har vært mde minnesteiner over både likt og ulikt — kostet på en ny statue for Sovjets Røde Arme! En statue for vår store alliertes glimrende hevdelse av menneskerettighetene.

Begå bare ikke denne gangen slik som i Kirkenes den fadesen å senke sokkelhøyden med 6 meter og å fjerne den tyske dobbeltørn som skulle tjene som gulvmatte for den jernskodde sovjet-soldat!

La ideen komme til sin rett!

Heja, heja, kamerat Ivan! Du som hjalp den norske heimefronten til å vinne verdenskrigen og til å skape den lykkelige verden vi nå lever i!

H. N. H.

FORFATTEREN
WILLIAM FAULKNER,

som McCarthy ennå ikke har forført sa forleden: USA er en del av Europa. Europa leverer hjernen, USA musklene.

Kirkens forfall

Alle de geistlige talsmenn som i dag høyrøstet prøver å opptrø som om de fremdeles sitter inne med himmerikes nøkler, de har siden 1945 ved alle midler søkt å forsvare — ikke kirkens, men sine egne vaklende posisjoner. Fra uke til uke blir det mer og mer åpenbart, at kirken selv er kommet i drift, og nylig skrev en kjent mann, som selv har tjent i herrens vingård, at kirken er blitt ikke så lite av kristendommens forbannelse.

Fordi det her gjelder mer enn noensinne, at treet skal kjennes på fruktene, er kirkens menn i dag stillet i en situasjon, som nærmest må sies å være desperat og panikk-artet. — Vistnok får prestene utbetalt sin rikelige lønn, og hele det kirkelige apparat får større statsstøtte enn noensinne. Kirkeutstyr og messeklær blir finere og finere, og når bisper av typen Fjellbu reiser utenlands bærer de gull-korset på maven og blir dekorert som æresdoktores ved ærverdige universiteter, eller Berggrav reiser til det utskjeldte og forhatte Tyskland, selve djevelens arnetsed og hjemstavn, og mottar utmerkelser og æresbevisninger. Jeg må tenke på en god gammel salme, som lyder slik:

Her gikk de under stor forakt, men se dem nu i deres prakt!

Da det et sted i Norge skulle instilles ny sokneprest og menighetsrådet var samlet for å utpeke den nye kandidat, innledet man som vanlig med bønn og andakt. Imidlertid hadde man svært få opplysninger om søkerne, så man ble enig om å avgjøre saken ved loddtrekning. Da loddet falt kom det frem, at vedkommende kandidat hadde rødt hår, og det var liiten stemning for å følge anvisningen av den usynlige finger. — En annen ikke ukjent retroende prest hadde fått lyst på et nytt ledig innbringende embete, og for å få avgjort denne høyviktige sak, «overlot han til Gud» og kastet lodd, som ga positivt utfall.

Men er det ikke påfallende, at det ved slike begivenheter alltid dreier seg om utnevnelse til større og bedre embeter, enn de på forhånd innehar? Hvis da også slike «troende»

prelater hører til hjemme-fronten og i den kirkelige debatt om helvetes pine støtter Hallesby eller i verste fall bærer kappen på begge skuldre, — da er avansement og karriere sikret. Og fordi dumheten ogegoismen alltid har vært i flertall, blirdet nettopp denne type av geistligie, som danner menigmanns bilde av den norske statskirke. — Så har vi også en annen utgave, som etter Berggravs mønster, kaster seg opp i alt mellom himmel og jord og pretenderer å være en slags yppersteprester som inntil kjedsommelighet må la sin røst høre i tide og utide, — med en selvsikkerhet og pondus og trang til å være allestedsnærværende, så det må gå fornuftige og sindige folk kalt nedover ryggen.

At striden omkring Hallesby og Schjelderup skulle passere uten direkte innblanding av Berggrav er nærmest uhørt og mistenkelig. Men når det ikke er skjedd, må det vel være fordi han allikevel har en rev bak øret. Man har jo sine drabanter, og av alle de innlegg som har fulgt i denne kirkestrid, er intet så usympatisk som Alex Johnsons, han som nå nylig har gjort varpet inntil Frogner menighet.

Man fristes uvilkårlig til å spørre seg selv: Hvilken eiendommelig skjebnens spill er ikke dette, at de prester som gjorde seg særlig bemerket i kampen for et strengt rettsoppgjør og som forsvarte dødsstraffen, — de synes i dag å stå som biskop Schjelderups erklærte motstandere, han som ut fra sitt dypt kristne livssyn uttalte, at disse dødsstraffene vil stå som en skjensel for kirken i all fremtid, og at rettsoppgjøret har vært en systematisk ødeleggelse av utallige menneskeskjebner. Var det fordi Schjelderup våget å hevde slike oppfatninger, at det ble slik glede i Jerusalem, da han falt igjennom som kandidat til Oslo bispestol? Var det derfor Berggrav ved en viss leilighet uttalte sin overmåte store glede over, at Smemo var blitt hans etterfølger? Og da det bare var to kandidater til Oslo bispestol, og da Schjelderup var den an-

dre, så skulle grunnlaget for Berggravs ubeherskede glede ikke være vanskelig å spore.

Berggrav har selv bestandig tilhørt den teologiske retning som Schjelderup, men nå falt han plutselig Smemo om halsen, skjønt denne var hans teologiske antipode. Men her gjaldt det mer enn kirke og teologiske meninger, — her gjaldt det Berggravs være eller ikke være, hele hans eksistens som kirkens politiske innpisker underrettsoppgjøret, og hans egen holdning under okkupasjonen. Når derfor Schjelderup hadde betegnet rettsoppgjørets systematiske ødeleggelse av NS-folk som en skjensel for kirken, og når denne skjensel hadde fått kirkelig velsignelse og tilskyndelse ved Berggravs berømte Folkedommen over NS, da må et barn forstå Berggravs redsel for å se Schjelderup på Oslo bispestol.

Og nå er stillingen ytterligere betrygget med Alex Johnson vel anbrakt ved Babylons kilder, og er lykken god, spretter han en dag opp på bispetaburetten, hvorfra trådene til verdslige og geistlige nikkedukker så ofte har utgått.

Og når f. eks. «Vårt Land»s redaksjon er nidkjær i kampen for Hallesby og prøver å bagatellisere oppslutningen omkring Schjelderup, slik den spontant gir seg uttrykk fra Nordkap til Lindesnes, da er det ikke annet å vente. For også der sitter jo en Wisløff og trekker i trådene.

Når vi prøver å erindre hva kirken var og hva prester og indremisjon har gjort den til, da må vi gi den forfatteren rett, som nylig sa: Jeg syns alvorlig synd på Vårherre, som har så mange ynkelige tjenere!

Nemesis.

FOLK og LAND

Utkommer hver lørdag i Oslo. Redaksjon: Postboks 1407, Oslo.

Finn Bruun-Knudsen
Telefon 55 76 56

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5,
Oslo — Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:

Kr. 16, pr. år, kr. 8, pr. halvår.
Sverige, Danmark: Kr. 20, pr. år,
kr. 10 pr. halvår.

Utlandet forøvrig: Kr. 24, pr. år,
kr. 12, pr. halvår.

Annonsepris: 32 øre pr. millimeter
over en spalte.

Løssalgpris: 40 øre.

Bruk postgirornr. 16450.

Sambandstrykkeriet A/S — Oslo.